

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Izjava vsek dan razen nedelj in praznikov.

Issued daily except Sundays and Holidays.

LETO—YEAR XI. Cena lista je \$3.00

Entered as second-class matter January 22, 1918, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

CHICAGO, ILL., sobota, 7. decembra (Dec. 7) 1918.

Subscription \$3.00
Yearly

STEV.—NUMBER 286.

Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

GENZURA ZA KRETANJE PARNIKOV ODPRAVLJENA

Z NJO SO ODSTRANJENE NEKATERE DRUGE PRISTAÑIČNE OMEJITVE.

Vsi javne ostanje le nekatere pristanične policijske odredbe.

Washington, D. C. — Cenzura z kretanjem parnikov je sedaj popolnoma odpravljena in ravno tako so odpravljene vse druge omejitve v pristanih, ki so omogočile, da je bilo mogoče izvesti uspešno cenzuro glede prihoda in odhoda ladij.

Pregledovanje pošte zunaj regularne pošte preneha dne 9. decembra, čim bodo še pregledovali pošto, ki prihaja iz neutralnih evropskih dežel, ali pa odhaja vam.

Colninski nadzorniki imajo preiskati tako pošto.

Cenzura filmov, ki je bila uvedena, da ne prejme sovražnik vaših vojaških informacij, preneha tudi dne 9. decembra. Odpravljena je cenzura za fonografične ploške, ki so jih izvažali v tujezemstvo.

Colninski biro naznanja, da je odpravil "objetive" v pristanih, ki so bile uvedene po zakonu proti spionizmu. Po tem zakonu je morala vsaka pristaniščna ladja imeti posebno dovoljenje. S takimi dovoljenji so morale biti opremljeni tudi ladje, ki so prevažale blago ob obrežju. Oficirji in mornarji na njih so morali imeti identitativne listke. Prepovedano je bilo fotografirati objekte v pristanih. Te omejitve so zdaj odpravljene.

Nekatere pristanične policijske odredbe na velike pariske v obrežni službi so še v veljavi.

Tako izginjajo odredbe, ki so bile potrebne v vojnem času, čim bolj se bliža mir. Kadar bo podpisana mirovna pogodba, odpadejo te odredbe druga za drugo in življenje v pristanih bo kmalu dobrilo staro, predvojno lico.

PODJETNIKI POGORELI NA SODIBOU.

Lincoln, Neb. — Najvišje državno sodišče je priznalo, da imajo delave pravico se združiti, da dosežejo boljše življenske razmere. Stvar je prišla pred najvišje sodišče, ker sodišče okraja Douglas ni hotel izdati sodninske prepovedi, ki naj bi prepovedala delavcem v letu 1917 razpostaviti stavkovne straže v Omaha.

Sodišče je izreklo, že med delavci in delavcem ne postoji jugoslovanska pogodba za dobo služevanja, ima delavec pravico upustiti delo in druge nagovorjati, da ga puste.

Podjetnikom se je šlo za obranitev "odprte delavce" po podjetniškem načinu, toda sodišče je izreklo, da imajo delaveci in podjetniki pravico izvesti svoje namene, če se pri izvajjanju poslujejo postavnih sredstev.

400 OSEB ARETIRANIH RADNIKOV PROHIBICIIONISTIČNE POSTAVE.

Washington, D. C. — Policia je pričela gonijo proti ljudem, ki so na neposten način dobili pojne pijače v Distrikt Kolumbije. Prvi dan je bilo do desetih arretiranih do 400 oseb.

Mnogo oseb so izpustili, ker so bile znakne na steklenicah, kot jih zahteva Reeder prohibicionistički zakon.

STAVKA CESTNOŽELEZNISKEH USLUŽBENCIKOV.

Springfield, Ill. — Sprevodeniki in motorniki so zastavali na tukajnjih cestnih železnicih. Uslužbenici zahtevajo, da se meza od ure povrh 45 na 65c. Prizadetih je 500 uslužencev in promet na lokalnih cestnih železnicah med Peorijskim, Bloomingtonom, Springfieldom, Danvillom, Champaignom in od Decaturja do St. Louis počiva.

SEDANJI KONGRESIMA IZVRŠITI ŠE VAŽNO DELO.

REPUBLIKANI SE MOGOČE POSLUŽIJO ZAVLAČEVALNE TAKTIKE.

Z njo lahko zavlečajo davčno predlogo.

Washington, D. C. — Petdeseti kongres ima v svojem krajem zasedanju rešiti se precej važno delo. Med to delo spadajo: Davčna predloga v visokosti \$6,000,000,000.

Uvaževanje postav za rekonstrukтивno delo.

Proračun za fiskalno leto 1919-1920.

Četudi predsednik priporoči kakšne nove zakone, bo delo v kongresu prav malo spremenjeno.

V kongresnih krogih sodijo, da

bodo v senatu razpravljalni o davnih predlogih skoraj dva meseca.

Razprave se bodo vršile popolnoma v drugem tonu kot v vojnem času. Dokler je trajala vojna so se republikanski kritičarji malo oglašali in kritizirali upravo.

Sedaj so razmire drugačne in slične to dosti kritike. Senatorji bo-

dijo prihajati z raznimi predlogami in rezolucijami, ki bodo povzročale debate. Tačke razprave pa jemljejo čas in delo pojde počasi naprej.

Sa pa še drugi vzroki, ki govorijo, da se bodo debate vlekle in ne bodo predlogi tako hitro sprejeti kot v vojnem času.

Predvsem je mirovna konferen-

ca pred durmi, ki bo trajala mo-

geče toliko časa, kot kongresno

zasedanje.

Republikanci bodo imeli večino v obeh zbornicah, kadar bo končano sedanje kongresno zasedanje.

Če ne bo potrebno delo izvršiti, bo treba sklicati šest in šestdeseti kongres k izrednemu zasedanju. To vpliva na republikane in zategadel je umljivo, da žele, da se razprave raztegnijo. In će bodo republikanci zavlačevali debate, se lahko dogodi, da davčna predloga ne postane zakon v sedanjem kongresnem zasedanju.

Senatni finančni odsek je vključil v davčno predlogo tudi davčni program za leto 1920. Republi-

kanci v obeh zbornicah so proti temu zaključku.

Mogoče je tudi, da bo sedanje-

mu senatu predložena mirovna

pogodba v diskuzijo. Če sa to

zgoditi, bodo morale druge točke počakati, ki so na dnevnem redu.

So pa še druge predloge, ki ča-

kajo na rešitev. Tako nista ne pr.

predloga za licenziranje oljnih

zemljišč in predloga od oddaja-

nju vodnih sil se rešeni in mogu-

če prideta na dnevni red pred-

metom sedanjega kongresnega

zasedanja.

VPIHNIL JE PLINOVNO LUČ!

Neenah, Wis. — Vpihnil je pli-

novo luč! C. O. Mortenson iz La-

dysmitha se je nastanil v nekem

tukajnjem hotelu. Ko je prišla

ura počitka, je vpihnil plinovno

luč. Močan plinov smrad je priva-

bil hoteške uslužbenice, da so vlo-

mili v sobo. Našli so Mortensona

nezavestnega in zdravnikti so ga

obudili v življenje.

Mortenson prisega, da ne pride

več v zakleti mesto, v katerem ra-

bijo luč, ki je nevarna človeške-

mu življenu.

USODA SIROMAŠNEGA OTROKA.

Chicago, Ill. — 9-letni Willie

Jankiewicz se ni rodil v sijajni

palači. Njegov oče je bil preprost

delavec, ki zdaj že v grobu poči-

va. Mati ima skrbeti ranj in že

tri druge malenčke. Ko je pritis-

nil mraz, mu je mati dejala, da

naj prinese drva. Willie je žel v

neko razdrojeno leseno kočo, iz katere

so tudi drugi nosili treake. Pri-

čel je udrihati po edinem oporniku

s sekiro, ki je podpiral tram-

Naenkrat je bila zagrelna in

malenčka. Mali Willie se zdaj nahaja v

bolnišnici in zdravnikti izjavlja,

da popolnoma okrev.

STAVKA CESTNOŽELEZNISKEH USLUŽBENCIKOV.

Springfield, Ill. — Sprevodeniki

in motorniki so zastavali na

tukajnjih cestnih železnicih. Usluž-

benici zahtevajo, da se meza od

ure povrh 45 na 65c. Prizadetih

je 500 uslužencev in promet

na lokalnih cestnih železnicah

med Peorijskim, Bloomingtonom,

Springfieldom, Danvillom, Cham-

aignom in od Decaturja do St.

Louisa počiva.

MONARHISTI V NEMČIJI IZZIVAJO KRVAVE IZGREDE.

V Berlinu je oboroženih 15,000 delavcev

Amsterdam, 6. dec. — Socialistična vlada v Berlinu je zopet v kritičnem položaju. Kolikor je posneti iz kupa poročil, ki prihajajo iz Nemčije, je Eebertova vlada med dvema ognjem. Monarhisti so izvali krvave izgredne v več mestih, a na drugi strani pritiščajo spartakovci pod vodstvom Liebknechta, ki so vsak dan močnejši.

"Mi smo socialisti in naše gibanje je cisto socialistično", je reklo mož. "Za enkrat se bomo zadovoljili z demokratično republiko. Radi bi znali kakšen sistem imate v Ameriki, da posnamo, kar je dobrega. Naša naloga po naročilu centralne vlade v Berlinu je, da skrbimo za red in mir ter za interes ljudstva, dokler ne pride stalna vlada."

Vejna med Ohi in Ogori.

London, 6. dec. — Masaryk, predsednik češkoslovaške republike, ki se mudi tukaj, je včeraj prejel oficijelno depešo iz Prage, da se vrne krvavi boji med češkoslovaškimi in ogrskimi četami v istem delu Slovaške, katerega nočne ogrske republike odstopiti Čehoslovaku. Depešo je poslal dr. Kraňar.

Boji se vrše okoli Tisnave in Pressburga, katerega so Slovaki prekrtili v Wilsonhrad.

Spor je nastal, ko so se Slovaki pritožili v Pragi, da se madžarski žandarji nočno umakniti iz slovenskega teritorija. Češkoslovaška vlada je takoj poslala čete in obenem je vložila protest pri vezernikih proti ogrskim vladam. Ogrski vlad je odgovoril, da Slovaki nima pravice do dotičnega ozemlja in da so oni izvali konflikt.

V severni Nemčiji, kjer skoraj povsod prevladujejo neodvisni socialisti, je delavsko-vojaški svet odkril tajno rovarjenje princa Henrika, eks-kajzerjevega brata, ki se trudi, da bi oživel monarhijo.

Spor je nastal, ko so se Slovaki pritožili v Pragi, da se madžarski žandarji nočno umakniti iz slovenskega teritorija. Češkoslovaška vlada je takoj poslala čete in obenem je vložila protest pri vezernikih proti ogrskim vladam. Ogrski vlad je odgovoril, da Slovaki nima pravice do dotičnega ozemlja in da so oni izvali konflikt.

Bolgarska je za jugoslovansko federacijo.

Pariz, 6. dec. — Semkaj je prišlo poročilo, da je bolgarski kralj Boris pripravljen podpisati svojo abdikacijo, ako se dovoli Bolgarski združitev z ostalimi jugoslovanskimi državami v eno federacijo.

Ta vest pokazuje novo fazo rešitve jugoslovanskega vprašanja. Vprašanje Macedonije, ki je bilo vedno velik tur za Srbe in Bolgarje, bi se rešilo najenostavnije, ako se Bolgarska združi s Srbijo, in če se tema pridru

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Izhaja dnevno razen nedelj in praznikov.

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglašev po dogovoru. Rokopis se ne vražajo.

Naročnina: Zadnjenske države (izven Chicago) in Canada \$5 na leto, \$1.50 za pol leta in 75¢ za tri meseca; Chicago in inozemstvo \$4.50 na leto, \$2.25 za pol leta, \$1.12 za tri meseca.

Naslov na vas, kar imate stik s listom:

"PROSVETA".

2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenia National Benefit Society.

Issued daily except Sunday and Holidays.

Owned by the Slovenia National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago and foreign countries, \$4.50 per year.

Address:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

Telefon Lawndale 4635.

Datum v oklepanju n. pr. (Nov. 30-18) poleg valjega imena in naslova pomeni, da vam je o tem dnevu potekla naročnina. Ponovite jo pravljeno, da se vam ne ustavi list.

ČUDNA NALOGA POLICIJE.

Policija v Ameriki ima marsikatero nalogu, ki je na pr. popolnoma tuja policiji v Angliji, Franciji ali kateri drugi evropski državi. Neko mesto v državi New Jersey je pa iz ekonomskih ozirov naročilo svoji policiji nalogu, ki jo ne pozna policija v drugih ameriških mestih.

Mestni očetje so sklenili, da ima policija določiti, če ima ženska, kendar se prikaže na ulici, preveč moke in raznih lepotičnih barvil na svojem obrazu. Seveda niso te naloge poverili policajcem, ki bi mogoče ne bili pravični sodniki, ampak so jih poverili policajkam.

Policajke imajo nalogu, da strogo pazijo na železniških postajah na tujke, ki prihajajo v mesto, kajti domačinske poznavajo "ekonomsko" postavo in se ne upajo s pobaranimi lici na ulico. Če policajka zasači tujko, ki si je na obraz natresla preveč moke in raznih barv, tedaj jo spremi do bližnje policajske postaje, kjer jo jetničarica osvobodi moke in barv.

V barvanju ženskih lic ni nič civilizatoričnega, ampak je dedčina, ki prihaja od divjakov, med katerimi je v navadi, da se barvijo. Pametni ljudje skušajo ženske podučiti, da je barvanje obraza nesposmetno in da spominja na divjake, ki še niso sprejeli navad civiliziranega človeka. Če ženske nočijo sprejeti takih naukov, jih tudi policajske odredbe ne bodo spreobrnile, ampak bodo še tem krepkejše posegale po barvah, ker je barvanje obraza prepovedano. Domišljale si bodo, da so si stari, čmerni mestni očetje nalač izmisli takoj odredbo, da jih šikanirajo in ker so jim nevoščljivi, da so "lepe".

PREDSEDNIKOVA ADRESA.

Nekateri so pričakovali, da bo predsednik prav na obširno razložil še enkrat svoje mirovne cilje, ki jih je povedal dne 8. januarja kongresu. Drugi so upali, da predsednik odgovori svojim kritičarjem in se tako opraviči pred njimi, zakaj gre k mirovni konferenci v Evropo. Vsi ti ljudje so ostali razočarani, ker se predsednik ni oziral na njih želje, ampak je tako govoril pred kongresom, kot so pričakovali vsi pametni ljudje.

Dotaknil se je principov na široko, ki služijo za podlago sporazumu, kakeršen je potreben, da pride mirovna konferenca do zaključka. Svoje mirovne cilje je povedal v januarju, ki so jasni in razumljivi za vsakega, ki jih hoče razumeti. Seveda se najdejo ljudje, ki pravijo, da so nekatere točke nerazumljive in se jih lahko tolmači na različen način. Takim ljudem je navadno vse nerazumljivo, kar nočijo razumeti, ali pa besede tako razlagajo, kot služijo njih interesom.

Zavezniki so po predsednikovi adresi v januarju sprejeli formalno njegovih štirinajst mirovnih točk. Konecne je predsednik vpravil v vlado avstro-ogrške vodil javen diplomatičen boj, iz katerega je izšel kot zmagovalec. V tem javnem diplomatičnem dvoboju se je predsednik tako jasno dokazal svojih mirovnih točk, da so ga celo razumeli nekdanji mogočneži na Dunaju, ki radi igrajo vlogo tepea, če imajo od nje koristi.

Nesposmetno je tudi kritizirati odhod predsednika v Francijo. Predsednik je šel! Kongresnik Mann iz Illinois je povedal resnico, ko je dejal, da ameriško ljudstvo ne bo trpelo vmešavanja v predsednikovo odpotovanje. Ameriško ljudstvo je zaupalo predsedniku v vojni in zaupalo mu, da konča nalogu na mirovni konferenci v interesu ameriškega ljudstva in demokracije.

Zadnja vojna je nam dala dober nauk, da Združene države niso mogle ostati zunaj vojne, in da tudi ocean ni zanje branik, ki jih obvaruje sovražnega vpada. Vojna je končana, ali nauk zadnje vojne dokazuje, da Američani

ne morejo reči, nas nič ne hriga, kaj se godi onkraj Atlantika.

Združene države niso šle v vojno, da katero ljudstvo drugemu ljudstvu narekuje mir iz sebičnih namenov. To je predsednik Wilson z drugimi besedami prav razumljivo povedal v svojih adresah na kongres in ameriško ljudstvo.

Se pred odhodom na parnik se je predsednik po časnikarskih vesteh izrazil napram svojim ožjem znancem, da sta njegova želja trajen mir in odprava militarizma. In če mirovna konferenca vstvari podlago za trajen mir in odpravo militarizma se prične pisati nova zgodovina človeštva in kasnejši rodovi bodo priznali, da je svetovna vojna morala priti, toda žrtve niso bile zastonj.

Bo sedanji mir sklenjen na principu narodnostnih mej, bo to pomnilo podlago za novo svetovno vojno. Slovenec in Hrvat, ki bo do okupirani od Italije, ne bodo držali križem rok, niti ne bo Jugoslavija enostavno ignorirala milijona jugoslovanskih podanikov pod italijansko monarhijo. Mi upamo, da bodo državniki upoštevali razmere sedanjega časa in ne bodo sklepali miru na podlagi starih tradicij, da imajo zmagovaleci pravico razdeliti med seboj ozemlje premaganj držav. Zanesamo se na predsednika Wilsona, da bo uveljavil svoje principe, katere je naglašal kot zahteve ameriške republike za pravilen mir. Tak mir pa pomeni združenje, ne pa delitev jugoslovanskih dežel.

Prečital nam je tudi resolucijo, ki se v angleškem originalu glasi:

RESOLUTION.

Adopted at the mass meeting of the Jugoslovians at Ely, Minn., the 28th day of November, 1918, consisting of the South Slavic Catholic Union a fraternal society embracing over 10,000 Jugoslaves and nine other Local Lodges of various other Fraternal Societies of the Jugoslavians, amounting to 1820 members in all.

Whereas: The United States of America, under the able leadership of President WOODROW WILSON, entered this war for the sake of saving the world for democracy, and

Whereas: The President of the United States, in his declaration of principles on which universal peace can be obtained, has ably expressed that European boundaries shall be established according to clearly recognizable racial lines and that the government shall be permitted according to self determination of nations affected, and

Whereas: Dr. Joseph Gorichar, being an able diplomat, who has been in the service of the Austro-Hungarian Government in various diplomatic posts throughout the world, but who resigned this post at the beginning of this war, and has since rendered valuable services to the allies: has prepared a practical solution of the Jugoslavians problem, which is here-with attached, be it therefore

Resolved: that it is the sense of this meeting of the Jugoslavians that the strongest possible appeal be made to the President of the United States, whom we consider as our liberator, to use his influence at the Peace Conference, to settle the Jugoslav boundaries according to recommendation of said Dr. Joseph Gorichar, who is speaking for the Jugoslavians of America and truly expressing their desire, for a just and honorable adjustment of said boundaries, and be it also

Resolved: That the Jugoslavians of America, hereby pledge their utmost support to the President of the United States, in attaining a just and lasting settlement of all matters arising out of this war, thus establishing peace for the whole world and justice to all nationalities who have been oppressed by the militaristic rule of central empires of Europe for centuries past, and be it further

Resolved: That a copy of this resolution be sent to the President of the United States thru his Secretary of State Lansing and thru the channel of the Slovenian Republican Alliance of the United States of America.

Resolucija je bila soglasno sprejeta.

Sklenjeno je bilo, da se vsi predsedniki in tajniki tukajnjih slovenskih društev podpišejo na resolucijo in povedo, koliko članov steje njihovo društvo. Ker pa upravnik društva ni bilo vseh na voljo, so se storili, da se z odpisljavitvijo resolucije ni moglo odlašati, se bili na shodu pooblaščene tri osebe, da predlože resolucijo prizadetim odbornikom društev v podpis. Le žal, da se je pri tem zgodilo nekaj, kar deva dobitnike v silno žalostno luč duševne zaostosti. Nekateri so se jo branili podpisati, če da tiči za tem bržkotne kaka prevara, da bomo potem prisiljeni prispetati za pokritje stroškov, ki bodo nastali pri osvoboditvi Trsta in ostalega jugoslovanskog oziroma. Drugi so trdili, da jih prodajamo Srbom, katerih ne marajo, ampak jim je ljubia Avstrija, ki jim je bila dobra vseholjščina. Dobili so se celo takški so se storili, da jih hočemo prodati Italiji. Velika težava je bila dobiti podpise odbornikov vseh šest najstajših slovenskih društev na Elyju in treba je bilo prepričati in dokazovati, predno smo dosegli naš namen.

Iz tega dogodka se da izvajati daleč nauk: Vsako društvo ima v svoji sredi zmožne člane, ki bi lahko poslušali v odborih društev takoj kakor je potrebno. Ti člani pa se tudi zanimajo za politične dogodke, čitajo liste in knjige, iz katerih pridobivajo znanje. Taki ljudi potrebujejo narod, ki hoče kaj štetni, zato je dolžnost društva društev, da jih poveri odbore, katere bodo vršili v korist organizacij in naroda. Ako izvolite ljudi, ki po svojem znanju ne spadajo niti najmanj na kaka odgovorna mesta, hodisi v društveni ali kjer koli, skudujete s tem v prvi vrsti narodu, ker ga reprezentira nezmožni ljudje, ki ga s svojo duševno revačino le smeti. To omenjam le mimogrede z najbolj.

Na shodu se je našla sveta gospoda 40, ki je bila izročena krajevni organizaciji Slov. rep. združenja. Ob tej priliki me je posebno zanimal Christ Georgoff Kolchagoff, kateri je daroval dolar. Dasirovno Jugoslovjan iz Macedonije, zna precej dobro slovensko in se zelo zanimal za gibanje Slovencev. Pravil mi je, da so tudi njegovi rojaki imeli javen shod, katerega se je udeležilo 60 oseb. To malo število ljudi je zbralo na shodu skupaj sveto \$300, katero so porabili v propagatorje syre za samoodločevanje macedonskega ljudstva in ustanovitev ljudovlade v njihovi domovini. Pravil mi je, da bolgarski listi pišejo, da v Bolgariji se ni proglašena republika.

Frank Martinjak.

Dopisi.

IZVLICOV ZAPISNIKA KONFERENCE OKROŽNE ORGANIZACIJE SRZ ZA JOHNSTON IN OKOLICO Z DNE 17. NOV. 1918.

Predsednik otvoril se je ob dveh popolnem. Ker zapisnikar ni na voljo, se izvoli začasnemu zapisnikarjem Blaž Novak. — Predsednik pojasnjuje, zakaj se ni mogla vráti se meseča oktobra kot je bilo sklenjeno na zadnji seji v Dunaju, Pa. Na podlagi tega sklenjeno bila se morača meseča oktobra vráti na Bon Airu, kar pa je bilo nemogoče vsled prepovedi zdravstvenih oblasti, ki so zbranili zborovanja vsled epidemije. Radi tega se vráti na Bon Airu meseča decembra. — Tajnik poroča o delovanju jugoslovanske javnosti v tem času. Izraža, da so na prednji elementi med našim ljudstvom na delu za naše demokratične principije in izreka priznanje tistim slovenskim listom, ki stojijo neomajeno v taboru SRZ. Kritizira žalostno postopanje newyorskega slovenskega dnevnika, ki s svojo čudno taktiko bega duhove in neti razdor. Zavednemu slovenskemu delavstvu, ki se je naučilo samostojno mislit, se moramo zahvaliti, da demagogična politika omenjenega dnevnika ni rodila tistega sadu, kot so ga morda želeti ljudje, ki se zbirajo okoli njega. Slov. rep. združenje stoji danes ponosno, trdneje kakor kdaj prej, kar je zasluža našega ljudstva, ki razume duh časa in važnost dela za principe, ki jih zavzema.

Blaž Novak, začasnemu zapisnikarju.

nini faktorjem primeren protest oziroma resolucijo proti politiki italijanskih imperialistov. Br. Vidruši in Novak se poveri našemu izdeljatu resolucijo. — Br. Novak poroča o splošnem političnem stanju z ozirom na naše vprašanje in o delovanju jugoslovanske javnosti v tem času. Izraža, da so na prednji elementi med našim ljudstvom na delu za naše demokratične principije in izreka priznanje tistim slovenskim listom, ki stojijo neomajeno v taboru SRZ. Kritizira žalostno postopanje newyorskega slovenskega dnevnika, ki s svojo čudno taktiko bega duhove in neti razdor. Zavednemu slovenskemu delavstvu, ki se je naučilo samostojno mislit, se moramo zahvaliti, da demagogična politika omenjenega dnevnika ni rodila tistega sadu, kot so ga morda želeti ljudje, ki se zbirajo okoli njega. Slov. rep. združenje stoji danes ponosno, trdneje kakor kdaj prej, kar je zasluža našega ljudstva, ki razume duh časa in važnost dela za principe, ki jih zavzema.

Adopted at the mass meeting of the Jugoslovians at Ely, Minn., the 28th day of November, 1918, consisting of the South Slavic Catholic Union a fraternal society embracing over 10,000 Jugoslaves and nine other Local Lodges of various other Fraternal Societies of the Jugoslavians, amounting to 1820 members in all.

Whereas: The United States of America, under the able leadership of President WOODROW WILSON, entered this war for the sake of saving the world for democracy, and

Whereas: The President of the United States, in his declaration of principles on which universal peace can be obtained, has ably expressed that European boundaries shall be established according to clearly recognizable racial lines and that the government shall be permitted according to self determination of nations affected, and

Whereas: Dr. Joseph Gorichar, being an able diplomat, who has been in the service of the Austro-Hungarian Government in various diplomatic posts throughout the world, but who resigned this post at the beginning of this war, and has since rendered valuable services to the allies: has prepared a practical solution of the Jugoslavians problem, which is here-with attached, be it therefore

Resolved: that it is the sense of this meeting of the Jugoslavians that the strongest possible appeal be made to the President of the United States, whom we consider as our liberator, to use his influence at the Peace Conference, to settle the Jugoslav boundaries according to recommendation of said Dr. Joseph Gorichar, who is speaking for the Jugoslavians of America and truly expressing their desire, for a just and honorable adjustment of said boundaries, and be it also

Resolved: That a copy of this resolution be sent to the President of the United States thru his Secretary of State Lansing and thru the channel of the Slovenian Republican Alliance of the United States of America.

Resolucija je bila soglasno sprejeta.

Sklenjeno je bilo, da se vsi predsedniki in tajniki tukajnjih slovenskih društev podpišejo na resolucijo in povedo, koliko članov steje njihovo društvo. Ker pa upravnik društva ni bilo vseh na voljo, so se storili, da se z odpisljavitvijo resolucije ni moglo odlašati, se bili na shodu pooblaščene tri osebe, da predlože resolucijo prizadetim odbornikom društev v podpis. Le žal, da se je pri tem zgodilo nekaj, kar deva dobitnike v silno žalostno luč duševne zaostosti. Nekateri so se jo branili podpisati, če da tiči za tem bržkotne kaka prevara, da bomo potem prisiljeni prispetati za pokritje stroškov, ki bodo nastali pri osvoboditvi Trsta in ostalega jugoslovanskog oziroma. Drugi so trdili, da jih prodajamo Srbom, katerih ne marajo, ampak jim je ljubia Avstrija, ki jim je bila dobra vseholjščina. Dobili so se celo takški so se storili, da jih hočemo prodati Italiji. Velika težava je bila dobiti podpise odbornikov vseh šest najstajših slovenskih društev na Elyju in treba je bilo prepričati in dokazovati, predno smo dosegli naš namen.

Iz tega dogodka se da izvajati daleč nauk: Vsako društvo ima v svoji sredi zmožne člane, ki bi lahko poslušali v odborih društev takoj kakor je potrebno. Ti člani pa se tudi zanimajo za politične dogodke, čitajo liste in knjige, iz katerih pridobivajo znanje. Taki ljudi potrebujejo narod, ki hoče kaj štetni, zato je dolžnost društva društev, da jih poveri odbore, katere bodo vršili v korist organizacij in naroda. Ako izvolite ljudi, ki po svojem znanju ne spadajo niti najmanj na kaka odgovorna mesta, hodisi v društveni ali kjer koli, skudujete s tem v prvi vrsti narodu, ker ga reprezentira nezmožni ljudje, ki ga s svojo duševno revačino le smeti. To je treba značajev, ne strahopetev. Jaz imam veliko zaupanje v izvajalni odbor; vem, če bi prišlo do kaj takega, da bi temeljito preiskovali vsakega, preden

bi se odločili.

Razno iz inozemstva.

**ANGLIJA ZAHTEVA SMRTNO
KAZEN ZA VILJEMA.**

Vsi vladarji morajo pred sodišče.

Amsterdam, 6. dec. — Kurt Eisner, predsednik bayarske vlade, je razglasil, da v par tednih objavi dokument iz arhivov starega nemškega zunanjega ministrstva, ki tvori neovrgljiv dokaz, da je Viljem Hohenzollern odgovoren za vojno. Ta vest je prišla iz nemških virov.

London, 6. dec. — Lloyd George, Winston Churchill in Auckland Geddes, trije člani angleške vlade, so v zadnjih štirihindvajsetih urah izjavili, da je Anglija trdno sklenila postaviti pred sodišče bivšega kajzera in vse ostale vladarje in državnike centralnih držav, ki so zaktivili vojno. Kakšno bo to sodešči in kje bo sedelo, o tem bodo zaključili zaveznički Ameriko vred na mirovni konferenci. Geddes je dejal včeraj na javnem shodu, da bo Anglija zahtevala smrtno kazeno za Viljema Hohenzollerna.

Obenem pribajajo vesti iz Berlina, da se ondotni centralni odbor delavsko-vojaškega sveta trudi na vso moč dobiti Viljema nazaj v Nemčijo, da ga nemški revolucionari sodijo in kaznujejo. Iz Pariza je prišla vest, da gotovi francoski politični krogi odobravajo nemško poroto za kajzera, toda navzoči morajo biti zastopniki zavezniških držav pri obravnavi.

ANGLIJA ZA ODPRAVO KONSKRIPCIJE PO VSEJ EVROPI.

Wilson pripravlja izjavo za odpravo militarizma.

Dundee, Škotska, 6. dec. — Municipijski minister Churchill je izjavil na tukajnjem volilnem shodu, da bo Anglija na mirovni konferenci zahtevala odpravo prisilne vojaške službe po vsej Evropi.

Na parniku "George Washington", nekje na morju, 6. dec. — Predsednik Wilson je v nepretrgani zvezi z Washingtonom potom brezičnega brzjavka in danes je prejel nekaj depeš iz Pariza.

Predsednik je precej zaposlen pri pisarnem stroju in njegovi oziji svetovalci pravijo, da pripravlja svoj govor, ki ga bo govoril v Parizu. Obenem bo na morju izdelal izjavo za odpravo splošnega militarizma v vsaki obliki.

Kaj bo zahtevala Nemška Avstrija na mirovni konferenci.

Dunaj čez London, 6. dec. — Dr. Otto Bauer, star socialist, ki je po Adlerjevi smrti prevzel tajništvo zunanjih zadev v kabinetu provizorične vlade, je včeraj povedal v intervjuju, kaj bo Nemška Avstrija zahtevala na mirovni konferenci. Dejal je:

"Vsa sporna teritorijalna vprašanja se morajo rešiti s plebiscitem (splošnim glasovanjem prizadetega ljudstva). Razdelitev državnega imetja med razne narodnosti v bivši Avstriji naj dolodi razsodilce. Nemška Avstrija mora dobiti dovoljenje, da stopi v federacijo nemške republike."

Na vprašanje, kaj je nova vladna načela v arhivih stare avstrijske vlade, je odgovoril dr. Bauer:

"Dokumenti, kolikor sem jih jaz čital, so zanimivi, hajti odkrili so nam motive, ki so porodili ultimat Srbiji. Avstro-ogrski državniki so vedeli, da mora monarhija kmalu razpasti prvič valed naračajočega socialističnega gibaja in drugič radi vedno ostrejših konfliktov z raznimi nerodnostmi, pa so hoteli to preprečiti z vojno. Tiša in Stuergh sta smatrala, da je Srbija središče najnevarenjih elementov in sklenjena je bila zaročata za napad na Srbijo. Dalje nismo našli niti enega dokaza, da bi bila Nemčija pasivna ob času, ko se je delala zaročata, ali da ne bi bila vedela, kaj se godi na Dunaju. Depeš avstrijskega poslanika v Londonu potrjujejo dejstvo, da je Anglija skušala storiti vse, da bi bila preprečila vojno. Kakor hitro pregledamo vse listine in dozene, smo krivdo posameznikov, bo vse stvar predložena narodni skupščini, ki bo vsekakor sklenila, da pridejo zločine pred sodišče. Na nešreči treh glavnih krivev ni več tukaj. Grof Stuergh in grof Tisza

sta mrtva in grof Berchtold je poginil v Švico."

Na vprašanje, kakšno stališče zavzema Avstrija proti Nemčiji, je pojasnil dr. Bauer, da sprva je bilo splošno mnenje, da mora biti Nemška Avstrija neodvisna; kmalu je pa prišlo spoznanje, da geografsko in gospodarsko je to nemogoče". Prva praktična pot bi bila, da se združijo v federacijo republike, ki so nastale iz Avstro-Ogrske. Če ne bodo hotele, nam ne ostane drugega, kot da se združimo z nemško republiko. Ta ideja se je že vdomačila v zadnjih par tednih. Ne vem, zakaj bi entanta nasprotovala taki združitvi; po mojem mnenju ne more nemška republičanska federacija najmanj skodovati evropskem miru. V sledi tega upam, da mirovna konferenca odobri naš načrt."

Zaveznički okupirajo Berlin?

London, 6. dec. — Iz Berlina poča, da so prestregli ameriško brezično brzjavko, iz katere je razvideti, da namenljajo zaveznički in Američani prodlati do Berlina in okupirati glavno mesto.

London, 6. dec. — Angleški vojni stan zanika vest, da misijo zaveznički okupirati Berlin. Angleške čete v Prusiji so dosegle črto 20 milij od Kolina. Okupirale so Strenenburg, Scalind in Duren.

Amsterdam, 6. dec. — Iz Dusseldorfja javljajo, da je general Nudant, predsednik francoske premirne komisije položil nemški komisiji v Spaju račun izdatkov za prvi mesec okupacije nemškega ozemlja. Račun znaša 40 milijonov mark za angleške in 54 milijonov mark za francoske čete.

"Turčija je šla po nesreči v vojnem", pravi sultan.

London, 6. dec. — V Carigradu se zdaj vrši stroga preiskava, kdo je odgovoren za vstop Turčije v vojno. Sultan je dejal včeraj v intervjuju, da je Turčija stopila v vojno "po nesreči", toda če se dožene krvide te ali one politične stranke, jo zadene zaslužena kažna.

Carigrad je pod kontrolo zavezničke garnizije in vse turško brodovje je v zavezniških rokah.

"Morning Post" je prejela brzjavko od svojega poročevalca v Carigradu, da so Turki v zadnjih štirih letih pomorili tri milijone oseb v Armeniji in drugih neturških deželah; miljon oseb je na robu lakte do zimo. Samo leta 1916 je bilo deportiranih 1,396,350 Armencev in izmed teh je bilo 1,056,550 umorjenih.

Ameriške vesti.

ŽENA OROPANA V PREHRANEVALIBOU.

Chicago, Ill. — Dva mlada bandita sta pretepla in oropala 53-letno vdovo mr. M. Walsh za \$350, ki vodi prehranjevališče na štev. 811 Rushove ulice.

Bandita sta vstopila okoli štirih popoldne in zahtevala od Walsha, da njima pokaže sobe. Spremila je enega bandita v gornje prostore, in ko se je vrnila, je videla, da drugi stika po predalih v omari. Bandit se je takoj obrnil proti nji in jo pobil na tla. Bandita sta strgala obliko raz nje, vrila manjo preprogo in izginila. Ko se je vrnil njen 14-letni netjak domov, jo je našel v nezavesti. Obvestil je policijo o dogodku.

BANDIT JE BIL PRIJELJEN OBSTRELITI SEBE.

Chicago, Ill. — Okoli petih popoldne sta vstopila v Formanovo lekarino dva mlada bandita z občajnim klicem "roke kvíšku". Forman ni dvignil rok kvíšku, ampak je zagrabil za banditovo pišto. Streli je počil in lahko ranil Formana.

Strel je slišal Paul Allen, kuhan v bližnji restavraciji. Slišal je tudi klice na pomoč in hotel je iz restavracije, da vidi, kaj se godi. Prišel je iz nje, je videl bandita približati iz lekarne, za jopič ga je pa držal Forman. Na bližnjem vogalu se je bandit odresel svoje butare in tekel, kar so ga nesele noge.

Kmalu je prisopihal drugi bandit iz lekarne. Njega je držal za

man. Na pomoč je prihitel dr. Barnett, ki je bandita pograbil za potole in jo obrnil kvíško. Pričel mu je snkati roko, dokler ni bila pišto obrnena proti banditovi roki, kamor sta prišla prepomoč. O banditih ni bilo duha ne sluba.

Bandita so prepeljali v bolnišnico prisilne delavnice.

"Hello! Tukaj je zopet Jimmy Duffy," so pozdravili bandita ustebene v bolnišnici.

Bandita sta podobna po popisu cestnemu tolovajemu, ki sta pri ropanjem napadu umorila 17-letnega Edwarda Heinza.

INFORMATIVNA NAZNANILA
NISO POSTAVNO OBVEZNA ZA
POGOĐBE.

Washington, D. C. — Med industriale je pozročila izjava zakladnika nadzornika Warwickskega nekotika zmešnjave, v kateri pravi, da naročila po telefonu, brzjavu ali pošti niso postavno obvezna, če nista obe stranki — industriale in vlaž — podpisali veljavno pogodbo. Da postanejo tako naročila pravomočna, je treba, da kongres sprejme zakon, ki jih napravi pravomočna.

Ravnodan tedaj je pa vojni tajnik Baker podal izjavo, da bo vojni departement vodil črtanje svojih uaročil in se pri tem ravnal načinom vsem nepristransko.

Vprašali bodo justičnega tajnika, da razsodi o pomislikih, ki jih ima zakladniški nadzornik Warwick.

Zakladniški nadzornik je obširoval, da morata vsako veljavno pogodbo podpisati prizadevi stranki in da so pogodbe podpisane po namestnikih neveljavne.

Na tisoče pogodb je bilo podpisanih na ta način, da je bilo imenovano odgovornega vlastnika in so nevarno oboleli mr. Ginn in njegov hčer, 18-letna Olive in 11-letna Opal, je postal nerazvojen. Dr. F. A. Drake, okrajski mrljški oglednik izjavlja, da ni odkril sledi, ki bi vodila do odkritja misterija.

Družina je bila prvič napadena od zastrupljenja pred tremi leti. Spremenila je večkrat hrano, opustila vživanje mleka in ni pila vode iz vodnjaka, a bolezni se je vsegemo vrnila.

Največja uganka je, da bolezni ni napadla 9-letnega sina Georga, ki je to vžival, kar so jeli drugi člani v družini.

O strupu se ne more nič izreči, dokler ne analizirajo kemikalne želodca umrle Ginnove. Vse preiskave so došlej končale brez vseh posledic.

MAJHNI VEROKI, VELIKI UČINKI.

Denver, Colo. — Nekateri ljudi življenje in se težko ločijo od njega, drugi ga pa vržejo od sebe kot težko butaro in gredo prostovoljno v smrt.

Tukaj sta se dogodila zopet dva samomora, ki sta obudila nase pozornost.

29-letna Margaret Franklin se je malo sprila pri obedu s svojim soprogom. Vstala je od mize in šla v stranišče, kjer jo je mož nekaj minut kasneje našel na tleh, zvijajoča se v smrtnih bolečinah. Izplila je strup. Prepeljali so jo v bolnišnico. Njen soprog taj, da se je preprial, ampak pravi, da je bila žena silno nervozna in da je v nervoznosti segla po strupu.

Denver, Colo. — Zvezna vlada mogoče odredi, ko zapade prvi mesec, da zvezni gozdarji polovijo konje v gorovju blizu Pagosa Springsa, ki so lastnina 75-letnega senatorja William Hardika, ravnokar odkritega po Williamu J. McClellandu, zveznem podmaršalu.

To se najbrž zgodi, če Hardlek ne pride k obravnavi.

Preden prične lov na divje konje, mora zapasti debel sneg, da morajo divji konji gaziti debel sneg, če hočejo ubegati lovecem.

Lovci si v tem slučaju nataknajo na čevlje smučne, da lahko drže po snegu za žredo. Tako podevajo divje konje pred sabo, dokler niso upehani in podležejo gonji. Takrat jih loveci lahko primejo in odzenejo v staje.

ZVEZNA VLADA UKAŽE MOGOČE POLOVITI DIVJE KONJE.

Denver, Colo. — Zvezna vlada mogoče odredi, ko zapade prvi mesec, da zvezni gozdarji polovijo konje v gorovju blizu Pagosa Springsa, ki so lastnina 75-letnega senatorja William Hardika, ravnokar odkritega po Williamu J. McClellandu, zveznem podmaršalu.

To se najbrž zgodi, če Hardlek ne pride k obravnavi.

Preden prične lov na divje konje, mora zapasti debel sneg, da morajo divji konji gaziti debel sneg, če hočejo ubegati lovecem.

Lovci si v tem slučaju nataknajo

na čevlje smučne, da lahko drže

po snegu za žredo. Tako podevajo

divje konje pred sabo, dokler niso

upehani in podležejo gonji. Takrat

jih loveci lahko primejo in odzenejo

v staje.

AMERIČANI NA POTU DOMOV.

New York, N. Y. — V pristanu pričakujejo transporne ladje "Lapland", "Minnekhada" in "Orea." Na njih je v krečnih 7,000 vojakov, ki prihajajo iz Anglije.

Iz Liverpoola sta odpeljala tudi parnika "Empress of Britain" in "Adriatic" proti Ameriki. Na prvem je bilo 76 oficirjev, 10 bolniških strežnic in 2,389 mož, na drugem pa 80 častnikov in 2,208 mož.

VOJAŠKA BOLNIČNICA O-GROŽANA OD OGNA.

Perth Amboy, N. J. — Ogenj, ki je izbruhnil v Coloniiji, N. J., je ogrožal vojaško bolnišnico št. 3, v kateri se nahaja 700 ranjencev in rekonvalescentov. Na počod so prihiteli ognjegasei iz bližnjih mest in vojakov. Skozi več

ur je izgredalo, da je njih trud

zastanj, končno so pa ogenj le

dobili pod kontrolo in tako obava-

ovali bolnišnico, kateri se je po-

čarjal približal.

VLOM V RAZLOŽNO OKNO.

Chicago, Ill. — David Holtz je naznani policiji, da so vzlomili razložno okno v razložnem oknu in pobrali iz njega za \$7,000 draguljev.

John Holtz je bil v prodajalni, njegov pomočnik John Hodoski je

pa dve dni odjemalec razkazoval

članino, ko je začenjala žipa.

Pogledal je, kaj se je zgodilo in vi-

del je, kako bandita pobirata zlatino iz razložnega okna. Njegov pomočnik Hodoski se je oborožil s samokresom in tekla sta na ulico, kamor sta prišla prepomoč. O banditih ni bilo duha ne sluba.

SOLO ZA GLUHONEME ODPORO V INDIANI.

Indianapolis, Ind. — Državno solo za gluhenome, ki je zdaj služila za vojaško strokovno šolo, odpri zopet 15. februarja.

Superintendent Johnson je izjavil, da pridružuje demobilizacijo vojakov

Z ognjem in mečem.

ZGODOVINSKI ROMAN.

Poljski spisal Sienkiewicz. — Poslovenil Podravski.

(Nadaljevanje.)

"Gospod polkovnik," reče mu Krečovski, "če plemič do večera ne dospe ter se napad po noči ponovi, gremo trdnjavi na pomoč."

"Moji ljudje so pripravljeni," odvrne Flik.

"Razdelite med nje smodnik in kroglo."

"Vse je že razdeljeno."

"Po noči stopimo na breg ter odrinemo kolikor najhitreje mogoče dalje po stepi. Zalezemo jih nepričakovano."

"Vrio dobro! Ali pa bi ne bilo dobro poriniti bajdake nekoliko bliže? Do trdnjave so še štiri milje. Nekoliko predaleč je za pešce."

"Pešci zasedejo konje semenov."

"Prav dobro!"

"Ljudje naj tiho leže v trsičju, na breg naj ne hodijo in hrupa naj ne delajo. Tudi ognja ne prižigajte, ker bi nas dim izdal. Ni jim treba vedeti da nas."

"Megia je tako gosta, da miti dima ne ugledajo."

In res, reka na široko obraščena s trsičjem, v katerem so stali bajdaki, pa tudi stepa, bila je pokrita z neprozorno maglo, kakor daleč je oko segalo. Ker se je šele danilo, mogla se je megia še poleči ter odkriti stepno širjavo.

Flik je odpisal. Ljudje na bajdakih so se jeli polagoma buditi; kmalu se je razglasilo povelje Krečovskega, naj bodo mirni. Torej so se tudi podali k zajtrku brez navadnega vojaškega hrupa. Kdo bi bil šel mimo po bregu, ali se vozil po reki, ne bil bi si niti misil, da je v bližnjem trsičju skritih na tisoče ljudi. Konjemu so dajali hrano iz rok, da ne bi rezgetali. Bajdaki, pokriti z maglo, so stali v bicoevju. Samo tupatam je švigel med njimi majhen šolnič z dvema vesloma, razvražajoč suhar in povelja. Sicer pa je povsod vladala grobna tišina.

Naglo so se v travi, trsičju, mahu in pobrežni gočavi, okrog vsega močvirja, jeli razlagati čudni, pa kaj številni glasovi:

"Pugu! Pugu!"

"Vse okrog je bilo tiko in mirno..."

"Pugu! Pugu!"

Zopet je nastala tihota, kakor bi glasovi, ki so klicali po obrežju, pričakovali odgovora.

Pa nihče ni odgovoril. Na to se je slišalo klicanje se tretjje, toda še hitrejše in nestrpnejše:

"Pugu! Pugu!"

Takrat se je na čolnu odzval sredi megle glas Krečovskega:

"Kdo je?"

"Kozak iz Luga."

Semenom, skritim na bajdakih, so srca nemirno udarila. Dobro so poznali oni tajni klic. Na tak način so se Zaporozci sporazumevali med seboj na svojih zimovnikih; na tak način so vabili ob času vojske na razgovor brate Kosake izmed kraljevih vojsk, med katerimi je bilo veliko takih, ki so bili skrivaj privrženci "tovarišta".

Krečovski se zopet oglaša:

"Kaj hočeš?"

"Bogdan Hmelnicki, zaporoški hetman, javlja, da so topovi obrnjeni na trsičje."

"Povej zaporoškemu hetmanu, da so naši obrnjeni na breg."

"Pugu! Pugu!"

"Kaj še hočeš?"

"Bogdan Hmelnicki, zaporoški hetman prosi na razgovor svojega prijatelja, gospoda polkovnika Krečovskega."

"Naj dà zastavnik!"

"Deset kurenovih."

"Dobro."

V tem trenutku so vstali, kakor cvetke iz manu Zaporozci, ki so ležali skriti med gosto travo. Iz daljave so se bližali jezdeci in topovi. Pokazalo se je na desetine, da na stotine praporov, znanih bunčukov. Šli so s petjem in godbo. Vse skupaj je bilo podobno bolj radostnemu pozdravu, nego trčenju dveh sovražnikov skupaj.

Semeni na ladjah so odgovarjali s krikami.

Medtem so dospeli čolni, dovažajoči kurenove atamane. Krečovski sede v enega izmed njih, ter se odpelje na breg. Tam mu podajo konja, ter ga urno spremijo k Hmelnickemu.

Hmelnicki, zagledavši ga, dvigne čapko ter ga prskreno pozdravi.

"Gospod polkovnik," reče, "davni moj prijatelj in kum! Ko ti je kraljevi hetman ukazal vjeti me in v tabor pripeljati, nisi hotel tega storiti, marveč si mi se svetoval, da naj zbedim. Za to tvoje ravnanje dolžan sem ti hvalo in bratovsko ljubezen!"

To rekli poda mu prijazno roko; začrneli ohrab Krečovskega pa je ostal temen.

"Sedaj pa, ko si se rešil, gospod hetman," reče Krečovski, "pričenjaš vstajo!"

"Za svoje, tvoje in vse Ukrajine krivice, grem s kraljevimi privilegiji v roki tirat zadoščenja, zaupajoč, da mi naš milostljivi kralj tega ne vza me za zlo."

Krečovski bistro pogleda v oči Hmelnickemu. Potem vpraša s povdankom:

"Si oblegal Kudak!"

"Ja! Moral bi biti ob pamet. Šel sem mimo Kudaka, ne da bi bil enkrat vstreli, dasiravno me je stari depeč naznanjal s topovi. Meni se je mudilo na Ukrajino, ne pod Kudak in semkaj k tebi, k davnuemu svojemu prijatelju in dobrotniku."

"Kaj pa hočeš od mene?"

"Ili z menoj nekoliko na stepo, da se razgovoriva."

Pognala sta konja in odjedila. Pogovarjala sta se celo uro. Ko se vrnila, bilo je lice Krečovskega blelo in strašno. Urno se jame poslavljati s Hmelnickim, ki mu je rekel za odhod:

"Dva bodeva na Ukrajini in nad nama samo kralj in nobeden več."

Krečovski se je vrnil k bajdakom. Stari Barbaš, Flik in starešine so ga že nestrpljivo pričakovali.

"Kaj je tam? Kaj je tam?" povpraševali so ga od vseh strani.

"Izstopite na breg!" odgovori z ukazuječim glasom Krečovski.

Barbaš odpre zaspane trepalnice. Nekak čuden plamen se mu zabliska v očeh.

"Kako to?" reče.

"Izstopite na breg, podam se!" Val krvi žine v zagorelo Barbašovo lice. Vstane s kotla, na katerem je sedel, zravnava se po konei; — naglo se ta sključeni priletni starec spremeni v velikana, polnega življenja in moči.

"Izdajstvo!" zarjove.

"Izdajstvo!" ponovi Flik, zgrabivši za držaj svojega meča.

Toda predno ga izvleče, mahne s sabijo Krečovski, ter ga z enim mahljajem razkolje na pomostju.

Nato skoči iz bajdaka v blizu stoječ čolinič, v katerem so sedeli štirje Zaporozci z veslami v roki ter kriči:

"Med ladje!"

Čoln je švignil po vodi kakor strela; Krečovski pa, stojec sred čolna, s čepko na okrvavljeni sabli in kakor plamen bliskajočimi očmi, kriči z močnim glasom:

"Deča! Ne bomo morili svojih! Naj živi Bogdan Hmelnicki, zaporoški hetman!"

"Živio!" ponovi stotero, tisočero glasov.

"Na pogibelj!"

"Na pogibelj Lahom!"

Krikom iz ladij so odgovarjali kriki Zaporozcev na bregu. Mnogo ljudi, ki so stali v daljavi, ni še vedelo, kaj se godi. Sele, ko se je povedal zmagala novica, da je Krečovski prestopil v tabor Zaporozcev, je pravo veselje prevzelo srca semenov. Šest tisoč čapk je zletelo v zrak, iz šest tisoč pušk je zagromel strel. Ladje so se tresle od hoje molojev. Nasjal je nemir in zmeščjava. Vendar se je moralto to veselje započeti s krvjo; stari Barbaš je sklenil rajšči umreti, nego izdati prapor, pod katerim je služil vse svoje življenje. Le nekošliko desetih ljudi je ostalo pri njem; začel se je boj, kratki pa strašen. — Kakorini so vši bojni, v katerih se periče ljudi, zahtevajočih ne prizanesljivosti, marveč smrti, bori s celo tolpo. Niti Krečovski niti Kozaki niso pričakovali takega odpora. V starem polkovniku se je zdoblil stari lev. Na paziv, naj odloči orožje, odgovarjal je a streli. Videli so ga z bulavo v roki, z razkodranimi, belimi lasmi, zapovedujočega z gromečim glasom in mladeničko srčnostjo. Njegov brod so obkollili vojaki od vseh strani. Ljudje na bajdakih, ki niso mogli priti bližu, so začeli skakati v vodo ter grabež za brodov. Rob, jeil se vspenjati nanj. Upor je bil kratki. Zvezti Barbaševi vojaki so pobit, razsekani kmalu pokrili pomostje; — le starec s sablio v roki se je že branil:

Krečovski pridere k njemu.

"Uda se!" zakriči.

"Izdajale! Na pogibelj!" odvrne Barbaš ter dvigne sabijo kvišku.

Krečovski odskoči urno med tolpo.

"Bij!" zakliče Kozakom.

Zdele se je pa, da nihče noče dvigniti prve roke na starca. Na nesrečo zdrkne polkovniku noge v krv, da pada.

Ležeč na tleh ni vzbujal več tistega spoštovanja ali strahu; takoj je nekoliko ostrin vsekalo v njegovo telo. Starci le žaki: "Jezus, Maria!"

Sekali so ležečega in razsekali ga na kosce. Odsekano glavo so metali z ladje na ladjo, igrajoč se z njo, kakor s kroglo, dokler jim ni padla v vodo.

Ostali so še Nemci, s temi pa posel ni bil tako lahk. Poik je štel tisoč starih, v raznih bojih izkušenih mož.

Stari Flik je sicer padel pod roko Krečovskega, pa polku na čelu je postal Janez Verner, podpolkovnik, veteran še iz tridesetletne vojske.

Krečovski si je bil svest zmage, ker so kozaški bajdaki že obkollili nemške od vseh strani. Rad pa bi bil prihranil Hmelnickemu tako veliko tropo neprsesenih in izvrstno oboroženih ljudi. Sklene torej se še njimi pogoditi.

Nekaj časa se mu je zdelo, da se Verner strinja z njim, ker se je mirno razgovarjal s Krečovskim in zvesto poslušal razne oblijke, s katerimi ga je obispal izneverjeni polkovnik. Denar, za katerega jih je ljudovlada najela, bil jim je takoj za leto naprej izplačan. Čez eno leto bi mogli ti vojaki, če bi jim bilo drago, prestopiti celo v nasproti tabor.

Verner se je delal, češ, da hoče stvar premisliti; medtem pa je razdal potihoma povelje, da se naj bajdaki stisnejo eden k drugemu, da tako naredi eno veliko kolo. Na robu tega kolesa je stata stena peščev, — ljudi vzrastlih in krepkih, oblečenih v žolte telovnike, s klobuki ravno take barve, v popolnem bojnem redu, z levo nogo naprej in mušketami ob desni.

Verner z golo sabljo v roki, je stal spredaj ter dolgo premisljeval.

Naposed dvigne glavo.

"Gospod stotnik," reče "strinjam se!"

"Ne boste izgubili nicesar v novi službi!" zakliče veselo Krečovski.

"Toda pod pogojem..."

"Sprejemem ga že naprej."

"Dobro, če je tako. Naša služba poljski ljudovladi se konča mesece junija. O tem času pristopimo k vam."

Iz ust Krečovskega prileti kletev. Pa še je krotil svojo jezo.

"Mar noris, gospod poročnik?" vpraša.

(Dalje prihodnjih.)

Deseti brat.

ROMAN.

Spisal Josip Jurčič.

(Nadaljevanje.)

In še zdaj nisem popolnoma na dobrih nogah, dasi se reč obrača precej na bolje. Ti se boš smejal. Vendar poznam tebe v tvoje arce. Tebi lahko povem, česar ne bi pravil nikomur. Ali vsega ti povedati ne morem, nimam prave besede za to. Čutim, čutim, ali kadar bi imel govoriti, tačas sem okoren v neroden. Upam, da boš med vrstami bral, česar ne najdeš povedanega. Nekaj je v meni, kakor hrepenenje po nečem neznanem, ki se mi pa vendar zdi, da že napol imam.

Pa ti si pravi Kvas, mi boš rekel, kvasni, da sam ne veš kaj. Prav govoril Nande moj, če tako pravil, jaz res še sam sebe ne razsumem.

Spominjam se, da sem tudi tačas tako bledel, ko avši v samotni izbici odložila knjige in avši se pomenovala o marsičem, česar ne bom nikdar pozabil. Spominjam se, da si me ti, ki si starejši in modriji, vedno zavračali in mi odgovarjali na moje vnedne zabele: človek si mora dušo ohraniti prosti vnanjih in notranjih stisk in težav. To modrovanje, ki si je bil vzel na posodo iz najnega prijatelja Horsca, si končaval vsejel s pokroviteljskim obrazom, raskoš: upanje, Lovre, upanje življa, kateri so vse vredne.

"Kako je to, da se hoče nekaj spopiriti s tem sploh znanimi izreki, morda bi me rad prepričal o avoji učenosti", bodeš rekel, vi deč, da sem te že dvakrat razveselil v teh vrsticah, omenivši starega klasika. Ali tudi tu sem že nekaj pridobil. Imam namreč starega študenta, čudovitega človeka, brata svojega gospodarja, za učitelje in učenca. Ah, ko bi ga videl, tega postarnega sesušenega, rastrganega in zamazanega moža; ko bi ga slišal, kako govoril vedno o pijači, ne o nedolžni vodi, temveč o sladkem vincu in žganju, kako včasi celo mene prisodila, da bi šel z njim — kako ve v tem navajati primerne in neprimerne latinske izreke iz raznih knjig! Misliš bi, da imaš starega slovečega capino Diogana pred seboj, ki mu